

अध्याय 34

उदी (विभूति) को महत्व (2)

- (1) डाक्टरको भतिजा (2) डाक्टर पिल्ले
- (3) शामाकी भाइ-बुहारी (4) इरानी कन्या
- (5) हरदाका महानुभाव
- (6) बम्बईको महिलाको प्रसव-पीडा।

यो अध्यायमा पनि उदीको महिमा क्रमबद्ध छ र जुन-जुनमा त्यसको उपयोग प्रभावकारी सिद्ध भयो ती घटनाहरूको पनि उल्लेख गरिएको छ।

डाक्टरका भतिजा

नसिक जिल्लाका माले गाउँमा एउटा डाक्टर बस्दथे। तिनको भतिजा एक असाध्य रोग (Tubercular bone abscess) (एक प्रकारको क्षययोग) बाट पीडित थिए। उनले र साथै उनका सबै डाक्टर मित्रहरूले सम्पूर्ण उपचार गरे। यहाँसम्म कि उसको शल्य-चिकित्सा (अपरेशन) पनि गरियो। तर पनि बालकलाई केही फाइदा भएन। उसको कष्टको कुनै सीमै थिएन। अब सबै मित्रहरू र सम्बन्धीहरूले बालकका माता पितालाई दैविक उपचार गर्ने सल्लाह दिएर आफ्नो दृष्टि मात्रले (नजरले मात्र) असाध्य रोग साध्य गरिदिने कुरामा प्रसिद्ध हुनु भएको श्रीसाईबाबाको शरणमा जानको लागि भने। यसैले आमा-बाबु बालकलाई साथैमा लिएर शिरडी आए। उनीहरूले बाबालाई साष्टाङ्ग प्रणाम गरेर श्रीचरणमा शिरडी आए। उनीहरूले बाबालाई साष्टाङ्ग प्रणाम गरेर श्रीचरणमा बालकलाई राखिदिए। अनि बडो नम्रता र आदपूर्वक विनित गरे, “प्रभु हामीहरूमाथि दया राखीबक्सियोस्। हंजूरको संकट-मोचन नाम सुनेर नै हामीहरू यहाँ आएका हौं। दया गरी यो बालकलाई रक्षा गरिदिबक्सियोस्। प्रभु! हाम्रो त केवल हंजूरकै भरोसा छ।”

प्रार्थना सुनेर बाबालाई दया आयो र उहाँले ढाढस दिएर भन्नुभयो, “जसले यो मसजिदको सिंढी चढ्दछ त्यसलाई जीवन छड्नेल कुनै दुःख हुँदैन। चिन्ता नगर। यो उदी (विभूति) लिई यो रोग लागेको ठाउँमा लगाओ। ईश्वरमाथि विश्वास राख। बालक यो साताको अन्तमा नै पूरै निको हुनेछ। यो मसजिद होइन। यो त द्वारकावती हो। जसले यसको सिंढी चढ्ने छ उसलाई स्वास्थ्य र सुखको प्राप्ति हुनेछ। साथै उसका कष्टहरूको अन्त हुन जानेछ।”

बालकलाई बाबाको अगाडि बसाइयो। वहाँले रोग लागेको ठाउँमा आफ्नो हात राखी दयापूर्वक दृष्टिले बालकतिर ताकेर हेर्नुभयो। रोगी अब प्रसन्न रहन लाग्यो र उदीको लेपले थोरै समयमा नै ठीक भयो। आफूहरू बाबाका ऋणी बनी कृतज्ञ भएर माता-पिता बालकलाई लिई शिरडीबाट गए।

यो लीला देखेर बालकका काका डाक्टरलाई ठूलो आश्चर्य भयो र उनीलाई पनि बाबाको दर्शनको लागि ज्यादै नै ठूलो इच्छा भयो। यसै समयमा कार्यवश उनी बम्बई गइरहेका बखतमा मालेगाउँ र मनमाडको नजिकै कसैले बाबाको विरूद् उनको कान भरिदियो। यसकारण उनी शिरडी जाने विचार छोडेर सिधै बम्बई गए। उनी आफ्नो बाँकी छुट्टी जति अलीबागमा बिताउन चाहन्थे। तर बम्बईमा उनले लगातार तीन रातसम्म “के अब पनि तँ म माथि अविश्वास गरिराखेको छस्” भन्ने एउटै ध्वनि सुने। अनि डाक्टरले आफ्नो विचार बदलेर शिरडी जाने निश्चय गरे। बम्बईमा उनको एउटा रोगीलाई सरूवा ज्वरो आइराखेको थियो। त्यो ज्वरोको तापक्रम कम हुने कुनै चिन्ह नदेखिएकोले उनीलाई केही शिरडी जाने आफ्नो यात्रा स्थगित गर्नुपर्ने त होइन? भन्ने लागिरहेथ्यो। उनले यदि रोगी आज ठीक भयो भने भोलि नै म शिरडीको लागि हिँडिहाल्नेछु भनी आफ्नो मनमनै बाबाको परीक्षा गर्ने विचार गरे। आश्चर्यको कुरा छ कि जुनबेला उनले यो निश्चय गरे ठीक त्यसैबेलादेखि ज्वरो उत्रिन लाग्यो र ताप क्रमशः सामान्य परिस्थितिमा पुग्यो। अनि उनी आफ्नो निश्चय अनुसार शिरडी पुगे र बाबाको दर्शन गरी प्रणाम गरे। बाबाले उनीलाई केही यस्तो अनुभव दिनुभयो कि उनी सधैंभरको लागि वहाँको भक्त हुन गए।

एक पक्षमा नै पदोन्नति भएर उनको वीजापुरमा सरूवा भयो। भतिजाको रोग-मुक्ति ले उनीलाई बाबाको दर्शनको सौभाग्य दियो र साथै शिरडीको यात्राले उनीलाई श्रीसाईका चरणमा प्रगाढ प्रेम उत्पन्न गरिदियो।

डाक्टर पिल्ले

डाक्टर पिल्ले बाबाका अनन्य भक्त थिए। यसकारण उनीमाथि बाबाको धेरै स्नेह थियो र उनीलाई सधैं “भाउ” अर्थात् भाइ भने बोलाउनुहुन्थ्यो। साथै हरएक समयमा उनीसँग वार्तालाप गरेर प्रत्येक विषयमा सल्लाह पनि लिने गर्नुहुन्थ्यो। बाबाको उनी सधैं वहाँकै नजिकमा बसिरहून् भन्ने इच्छा हुन्थ्यो।

एक समयमा डाक्टर पिल्लेलाई “नासूर (Guineaworm- फोहर पानीबाट सरी मानिस र जनावरो छालाभित्र बस्ने लाम्चो परजीवी कीरा) ले सतायो”। उनले काका साहेबसँग मलाई असह्य पीडा भैराखेको छ, त्यसैले म यो जीवनभन्दा मृत्यु नै बढी कल्याणकारी ठान्छु। मेरो पूर्वजन्मको कर्म नै यसको मुख्य कारण हो भन्ने कुरा मलाई थाहा छ। गएर बाबालाई भनी मेरो पीडा हटाइदिनोस्। म आफ्ना पूर्वजन्मका कर्मलाई अरू आउने दस जन्मसम्ममा भोग्न तयार छु भनिदिनोस् भने। काका दीक्षितले बाबाकहाँ गएर उनको प्रार्थना सुनाए। साई त दयाको अवतार नै हो। वहाँले आफ्नो भक्तको कष्ट कसरी देख्न सक्नुहुन्थ्यो? त्यसैले उनको (डाक्टर पिल्लेको) प्रार्थना सुनेर वहाँलाई दया लाग्यो र वहाँले दीक्षितसँग “पिल्ले कहाँ गएर घबडाउनु पर्ने त्यस्तो कुनै कुरा छैन। पहिलेको कर्मको फल दश जन्ममा किन भोग्नु पर्नेछ र? केवल दश दिनमा नै पूर्वजन्मको कर्मको फल समाप्त हुनेछ। म यहाँ तिमीलाई धार्मिक र आध्यात्मिक कल्याण दिनको लागि नै बसेको हुँ। प्राण त्याग्ने इच्छा कदापि गर्न हुन्न भन। जाऊ कसैको बुझ्मा बोकाएर उनीलाई यहाँ ल्याऊ। म सधैंको लागि उनीलाई कष्टहरूबाट छुटकारा दिनेछु” भन्नुभयो।

अनि त्यही तरीकाले पिल्लेलाई त्यहाँ ल्याइयो। बाबाले आफ्नो दाहिनेपट्टि उनीलाई सिरानी गर्न आफ्नो गद्दी दिएर आरामसँग लेटाएर भन्नुभयो, “यसको मुख्य औषधि त यो हो कि बितेको जन्मको कर्मफल अवश्य नै भोगि हाल्नुपर्छ। त्यसबाट सधैंको लागि छुटकारा मिलोस्। हाम्रा कर्म नै सुख दुःखद कारण हुन्छन्। यसैले जस्तोसुकै परिस्थिति आओस् त्यसमा सन्तोष गर्नु राम्रो हुन्छ। सबैलाई फल दिने अल्ला अर्थात् ईश्वर नै हुन् र उनीले सबैको रक्षा गर्छन् यस्तो विचार गरेर सदैव उनलाई सम्झने गर। उनैले तिम्रो चिन्ता हटाइदिन्छन्। तन,मन, धन र वचनद्वारा नै उनको शरणमा जाऊ। अनि उनले के गर्दा रहेछन् त्यो हेर।”

डाक्टर पिल्लेले भने, “नाना साहेबले मेरो पैतालामा एउटा पट्टी बाँधिदिएका छन, तर त्यसबाट मलाई केही फाइदा भएन।”

बाबाले भन्नुभयो, “नाना त मूर्ख हुन्। त्यो पट्टी हटाऊ, नत्र त मर्नेछौ। थोरै बेरपछि एउटा काग आउनेछ र यसमा आफ्नो चुच्चोले ठुँगेछ। त्यसपछि तिम्री चाँडै निको हुनेछौ।”

जुनबेला त्यो वार्तालाप भैराखेको थियो त्यसै समयमा नै मसजिदमा कुचो लाउने र त्यस्तै दियो-बत्ती आदि सफा गर्ने काम गर्ने अब्दुल त्यहाँ आयो। उसले दियो-बत्ती सफा गर्न लागेकै बखतमा अचानक नै उसको पैताला डाक्टर पिल्लेको “नासूर” (सइन) भएको पैतालामाथि पन्यो। पैताला त सुनिएको थियो त्यसैमा अब्दुलको पैतालाले थिचिंदा त्यो सुनिएको पैतालाबाट नासूरका सातवटा कीरा बाहिर निकले। कष्ट असहनीय भएकोले डाक्टर पिल्ले चर्को स्वरमा चिच्याए। तर एकछिन पछि नै उनी शान्त भएर गीत गाउन लागे। अनि बाबाले भन्नुभयो, “हेर भाउ (भाइ) अब ठीक भएर गाना गाउन लागे।” गानाको बोल निम्न प्रकारको थियो:-

करमकर मेरे हाल पर तू करीम।
 तेरा नाम रहमान है और रहीम।
 तू ही दोनों आलमका सुलतान है।
 जहाँ मैं नुमायँ तेरी शान है।
 फना होनेवाला है सब कारोबार।
 रहेनूर तेरा सदा आशुकार
 तू आशिकका हरदम मददगार है।
 अर्थात्-दया गर मेरो हालतमा तिमि दयालु ईश्वर
 तिम्रो नाम दयासागर तथा दयामूर्ति हो
 तिमि दुबै लोक-परलोकका राजाधिराज हो
 संसारमा प्रदर्शनने तिम्रो शान-इज्जत हो
 तर सम्पूर्ण सृष्टिको प्रदर्शन नाशवान् छ
 तिम्रो प्रकाश भने रहोस् सधैंभर स्पष्टरूपमा
 तिमि दीनदुःखी भक्तको लागि सधैं सहयोगी छौ।

लसैवेला डाक्टर पिल्लेले सोधे, “त्यो काग कहिले आएर चुच्चोले ठुँगला त ? यसमा बाबाले
 भन्नुभयो, “आच्या! के तिमिले कागलाई देखेनौ? अब त्यो आउँदैन। तिम्रो पैताला थिच्ने
 अब्दुल नै त्यो काग थियो। उससे ठुँगेर नासूरलाई हटाइदियो। अब फेरि ऊ किन आउने?
 अब गएर बाडामा विश्राम गर। तिमि चाँडे नै आराम हुनेछौ।”

उदी (विभूति) लगाउने र पानीसँग खाने गर्दा अरू कुनै औषधि वा उपचार विना नै
 बाबाले उनीलाई भने अनुसार दश दिनमा नै उनी ठीक भए।

शामाकी भाइकी पत्नी (भाइ-बुहारी)

सावली विहीरको नजिकै शामाका भाइ बापाजी बस्दथे। एकपटक उनकी पत्नीलाई गाँठ
 उठ्ने प्लेग भयो। त्यसबाट तिनीलाई ज्वरो आयो र उनको जाँघमा प्लेगका दुई गाँठ

निक्लिए। बापाजी दौडिएर शामा कहाँ आए र सहायताको लागि हिँड्न भने। शामा डरले थर्कमान भए। उनले सधैंको झैं बाबाकहाँ गई वहाँलाई ढोगेर सहायताको लागि प्रार्थना गरे। साथै भाइको घरमा जान अनुमति पनि मागे। बाबाले भन्नुभयो, “यतिको रात बितिसकेको छ। अब यो बेला तिमी कहाँ जाने? खालि उदी (विभूति) पठाइदेऊ। ज्वरो र गाँठको बारे किन चिन्ता गर्छौं। भगवान् त आफ्ना बाबु र मालिक हुनुहुन्छ। तिनी चाँडै नै ठीक हुनेछन्। अहिले नजाऊ। भोलि बिहान सवेरै जाऊ र चाँडै नै फर्किहाल।”

शामालाई त त्यो मृत-संजीवनी (मरेकोलाई बचाउने औषधि) उदीमाथि पूर्ण विश्वास थियो। त्यो लिएर गएर उनको भाइले अलिकति गाँठ र शिरमा लागइदिए। साथै केही उदी पानीमा घोलेर रोगीलाई पियाइदिए। त्यो खानासाथ पसिना जारेसँग बग्न थाल्यो, ज्वरो कम हुँदै गयो र रोगी मस्त निद्रामा परिन्। भोलिपल्ट बापाजीले आफ्नी पत्नीलाई देखेर ठूलो आश्चर्य प्रकट गरे। किनभने न त तिनीलाई ज्वरो थियो न गाँठको कुनै चिन्तो नै। भोलिपल्ट शामा बाबाको आज्ञा पाएर त्यहाँ पुग्दा त आफ्नो भाइकी पत्नीलाई चिया बनाउन लागेकी देखेर उनीलाई पनि ठूलो आश्चर्य लाग्यो। आफ्नो भाइसँग सोधपूछ गर्दा बाबाको उदीले एक रातमै रोगलाई जरफेदै नाश गरिदिएको कुरा उनीलाई थाहा भयो। अनि शामाले बाबाका “भोलि बिहान जाऊ र छिटै फर्केर आऊ” भन्ने शब्दहरूको मर्म बुझे।

चिया पिएर शामा फर्केर आए। अनि बाबालाई ढोगेपछि भन्न लागे “देवा! यो हजूरको के नाटक हो? पहिले बवडर (आँधी-बिहेरी) उठाएर हामीलाई अशान्त बनाइदिनुहुन्छ। अनि पछि हामीलाई तुरुन्तै सहायता गरेर सबै ठिक-ठाक पारिदिनुहुन्छ।”

बाबाले भन्नुभयो, “तिमीलाई कर्मपथ अति रहस्यपूर्ण छ भन्ने थाहै होला। म केही गर्दिन तापनि मानिसहरू मलाई नै आफ्नो कर्मको लागि दोषी ठहराउँछन्। म त एउटा दर्शक मात्र हुँ। केवल ईश्वर एउटा मात्रै सत्ताधारी र प्रेरणा दिने तत्व हुन्। उनी नै परमदयालु छन्। म न त ईश्वर हुँ न मालिक नै। केवल उनको आज्ञाकारी सेवक हुँ र सदैव उनकै सम्झना गर्ने

गर्छु। जो अभिमान रहित भएर आफूलाई कृतज्ञ बनाएर उनीप्रति पूर्णविश्वास गर्छ, उसको कष्ट हटिहाल्छ। साथै उसलाई मुक्तिको प्राप्ति पनि हुनेछ।’

इरानी कन्या

अब एउटा इरानी भद्र पुरुषको अनुभव पढ्नोस। उनकी सानी छोरी घण्टा-घण्टामा मूर्च्छित हुने गर्थी। मूर्च्छा आउन लागेपछि उसमा बोल्ने शक्ति पनि बाँकी रहन्नथ्यो। उसका दाँत जोरिन्थे उसका हात खुट्टा ठर्रा हुन्थे र ऊ बेहोश भएर जमीनमा पछारिन्थी। जब नानाथरी उपचारहरूले पनि उसलाई केही फाइदा भएन अनि केही व्यक्तिले त्यो इरानीलाई बाबाको उदीको धेरै प्रशंसा गरेर त्यो उदी विलेपार्का (बम्बईमा) काका साहेब दीक्षितकहाँबाट नै प्राप्त हुन सक्छ भने। अनि इरानी महाशयले त्यहाँबाट उदी ल्याई पानीमा मिलाएर आफ्नी छोरीलाई पियाए। प्रारम्भमा जो मूर्च्छा एक घण्टाको अन्तरमा आउने गर्दथ्यो, त्यो पछि सात घण्टाको अन्तरमा आउन थाल्यो। केही दिनपछि त ऊ पूरै निको भइहाली।

हरदाका महानुभाव

हरदाका एउटा महानुभाव पत्थरीको रोगबाट ग्रस्त थिए। यो पत्थरी केवल शल्य चिकित्सा (चिरफार) द्वारा नै निकाल्न सकिन्थ्यो। मानिसहरूले पनि उनीलाई चिरफार गर्ने नै सल्लाह दिए। उनी ज्यादै वृद्ध र दुर्बल थिए। त्यसैले आफ्नो कमजोरी देखेर शल्य चिकित्सा गराउने साहस भैरहेको थिएन। यस अवस्थामा रोगको औषधि नै के थियो र?

यसै बखतमा शहरका इनामदार (राजाबाट कुनै गाउँ कसैलाई बक्सिस दिएर मालपोत मुक्त गरिएको व्यक्ति) पनि त्यहाँ आएका थिए। उनी बाबाका परमभक्त थिए र उनको साथमा बाबाको उदी पनि थियो। केही मित्रहरूले सल्लाह दिएकाले उनका छोराले इनामदारबाट केही उदी प्राप्त गरी आफ्नो बूढा बाबुलाई पानीमा मिलाएर पिउन दिए। केवल पाँच मिनेट भै उदी पेटमा पर्नासाथ पत्थरी मल मूत्रेन्द्रियका द्वारबाट वाहिर निकल्यो र ती बूढा तुरून्तै निको भए।

बम्बईकी महिलाको प्रसव (सुत्केरी) पीडा

बम्बईकी कायस्थ प्रभु जातकी सउटी महिलालाई प्रसव-कालमा असहनीय वेदना हुने गर्दथ्यो। गर्भवती हुनासाथ ती ज्यादै घबडाउँथिन् र किकर्तव्य विमूढ (के गर्ने के नगर्ने भन्न नसक्ने जड जस्ती) हुने गर्थिन्। यसको उपचारको लागि उनका एक मित्र श्रीराम मारुतिले उनको पतिलाई यो पीडाबाट पत्नीको मुक्ति चाहन्छौ भने उनीलाई शिरडी लएर जाऊ भन्ने सुझाव दिए।

दोश्रो पटक जब उनकी पत्नी गर्भवती भइन् अनि ती दुबै पति-पत्नी शिरडी आएर त्यहाँ केही महिना बसे। उनले बाबाको नित्य सेवा गर्न लागे। उनीलाई बाबाको सत्सँगको पनि धेरै फाइदा भयो। कोही दिनपछि जब प्रसव काल नजिक आयो, अनि त सधैंको झैं गर्भाशयको द्वारमा रोकाबट भई ज्यादै वेदना हुन लाग्यो। अब के गर्ने भन्ने कुरा उनको विचारमा आएन। एकैछिनमा नै एउटी छिमेकी आइन् र उनले मनमनै बाबासँग सहायताको प्रार्थना गरेर पानीमा उदी (विभूति) मिलाएर ती प्रसव पीडित स्त्रीलाई पिउन दिइन्। अनि त केवल पाँच मिनेटमा नै कुनै कष्ट नै नभैकन प्रसव भैहाल्यो। बाबाल त आफ्नो भाग्य अनुसार नै पैदा भयो। तर उसकी आभाको पीडा र कष्ट सधैंभरको लागि हट्यो। पति बाबा प्रति बडो कृतज्ञ भएर जीवन पर्यन्त बाबाको आभारी बने रहे।

श्रीसद्गुरु साईनाथमा अर्पण होओस्।

मंगल होओस्॥